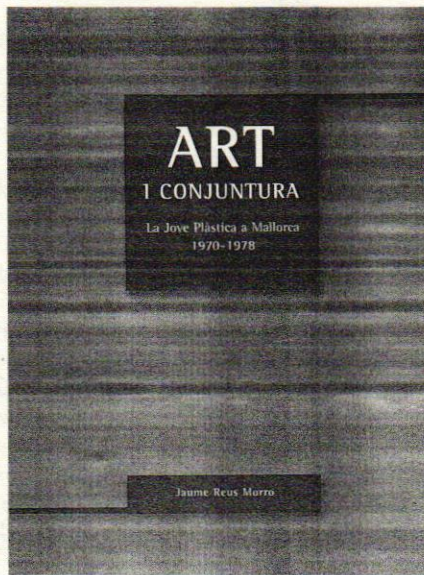

JAUME REUS MORRO,
ART I CONJUNTURA.
LA JOVE PLÀSTICA A
MALLORCA (1970-1978),
Di7 Edició, Binissalem (Mallorca) 1999.

El llibre que ressenyem és, sens dubte, una de les més destacades aportacions a la historiografia de l'art català contemporani dels darrers anys. Una zona força desèrtica, quant a publicacions, si la comparem amb altres especialitats, de la literatura a la història. Les causes d'aquest buit són diverses, i obeeixen a factors tant externs com interns a la mateixa disciplina. Un conjunt de motius, doncs, que caldria analitzar en detall si s'aspira al redreçament de la situació.

Aquest estat de penúria i silenci, d'altra banda, pot fer pensar en una mena de pau romana, per bé que treballs com els de Reus evidencien una resistència persistent, una reacció davant el clima de desmemòria que també s'ha fet visible en la recuperació d'opcions artístiques que, en cert sentit, havien patit el senyal de l'estigma. Pensem, per exemple, en mostres com les dedicades a l'art conceptual (Santa Mònica, 1992), Estampa Popular (IVAM, 1996), Grup de Treball (MACBA, 1999), o el meritori llibre d'Albert Forment sobre Josep Renau (Ed. Afers, 1997), que se situa a les antípodes de les usuals monografies ditiràmiques dedicades a artistes.

El llibre de Reus és important perquè des d'una incansable voluntat de recerca, un lloable rigor analític i una remarcable preocupació metodològica, aprofundeix en un període, del final del franquisme a l'inici del nou procés d'institucionalització democràtica, que va resultar especialment ric per a l'art amb més intencionalitat transgressora i/o major afany intervencionista fet a Mallorca.

La mirada de l'historiador para una atenció especial en les aportacions de caire col·lectiu, tant perquè són les que millor recullen el vessant incisiu de la nova plàstica, com perquè s'ajusten al plantejament general de l'obra, que pretén estudiar les interrelacions entre la producció artística i el context del moment.

L'obra s'estructura al voltant de diversos blocs temàtics. El primer consisteix en una presentació de la conjuntura politico-social i econòmica, i s'hi subratlla el punt d'inflexió que va suposar el fenomen turístic a les Illes. En l'apartat següent s'analitza l'anomenada Jove Plàstica, nom amb què s'al·ludeix el conjunt d'artistes emergents durant els setanta que posaren en qüestió els valors conservadors hegemònics en el terreny sociocultural i artístic. Aquest capítol també inclou un seguiment de les activitats i manifestacions plàstiques, la caracterització dels diferents grups —de l'opció crítica i sociopolítica de Criada 74 a l'orientació més contracultural de Taller Lluàtic—, així com un repàs al paper de les galeries d'art. A continuació s'estudien tres publicacions —*Neon de Suro*, *Blanc d'Ou* i *El Correu de Son Coc*—, i es valora la tasca de la crítica i la seva actitud cap als nous autors. Finalment es presenten un conjunt d'entrevistes a Miquel Barceló, Miquel Àngel Femenies, Andreu i Steva Terrades, i al galerista Ferran Cano. També hi ha la reproducció de dues missives signades pel Taller Lluàtic, format en la seva darrera etapa per Bartomeu Cabot i Josep Albertí.

El volum es tanca amb quatre apèndixs documentals que inclouen una biografia-biografia dels artistes més destacats del període, un quadre cronològic d'exposicions, accions i publicacions, un recull de documents, manifestos i altres escrits significatius, i, en darrer terme, la reproducció d'un aplec de textos posteriors al període estudiat que aporten diverses informacions d'interès. Cal subratllar el valor testimonial de les prop de cent reproduccions que inclou el llibre, tant les que apareixen intercalades al llarg de l'estudi, com les que, en color, clouen el treball; i també la qualitat del disseny i l'edició.

L'excel·lent aportació de Jaume Reus té la virtut de provocar en el lector el desig de saber més coses sobre allò que ens explica, encara que caiguin fora dels límits que prèviament s'havia marcat l'autor, per bé que el seu esforç ordenador i interpretatiu posa les bases necessàries per a un aprofundiment dels aspectes més desatesos. Així, ens permetem apuntar l'interès de fer un seguiment més precís de la repercussió de les diferents situacions polítiques en l'àmbit artístic, ja que en aquells vuit anys els canvis i desplaçaments foren molt bruscos i accentuats, i els mecanismes dialèctics de relació entre uns i altres subsistemes no van cessar de transformar-se.

A més, pensem que fóra profitós dedicar una atenció més generalitzada a les imbricacions entre el món de l'art i els partits polítics i moviments socials. En aquest sentit, és cert que s'esmenten els casos més directament lligats a l'acció dels grups objecte del treball, bàsicament la CNT i el PSI, però, per exemple, ens hem quedat amb les ganes de saber més coses sobre el paper d'un crític tan important com Josep Melià, autor del magnífic *Art i capitalisme* (1976), prologat per Alexandre Cirici. A més, recordem que Melià va tenir un protagonisme polític molt destacat, malgrat situar-se en posicions diferents, per no dir contràries, a les dels artistes estudiats.

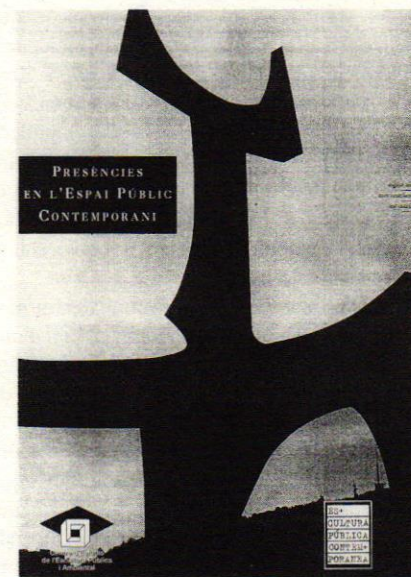
Finalment, l'estudi de les afinitats i relacions dels autors mallorquins amb artistes de la resta

de l'àmbit cultural català, dels nous realistes socials i del pop valencià als conceptuals i alternatius de l'entorn barceloní, també ofereix un camp de treball especialment suggestiu a fi d'acabar de tancar el cercle d'una dinàmica tan fecunda com canviant i complexa.

Tot plegat petites reflexions, fetes més aviat amb una perspectiva de futur, que ens obren un llibre, ja imprescindible, que no ens cansaríem de recomanar i que fa esperar noves aportacions d'un autor que ha demostrat posseir elevades dosis de rigor, tenacitat i capacitat analítica.

Narcís Selles

PRESENCIES EN L'ESPAI PÚBLIC CONTEMPORANI

El Centre d'Estudis de l'Escultura Pública i Ambiental, adscrit a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, presenta *Presències en l'Espai Públic Contemporani*, la primera publicació especialitzada en aquest àmbit. Es tracta d'un volum de gairebé quatre-centes pàgines amb traducció al castellà i l'anglès, estructurades en dos blocs temàtics: el primer ofereix diverses visions crítiques i analítiques de les propostes actuals, i el segon mostra el procés de realització artística, des dels primers esbossos de l'artista fins a l'inici projectual, amb les etapes de construcció i la instal·lació final. La responsabilitat de l'edició recau en Josep Roy, professor titular del departament d'Escultura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, que a més signa el capítol dedicat a establir les claus per a l'ús i comprensió de l'escultura pública contemporània com a signe d'identitat. Martí Peran, professor titular de teoria de l'art al departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona, obre el bloc crític amb una reflexió sobre les alteracions que sotraguen la casa de l'art contemporani i un breu catàleg de com aquesta inestabilitat xoca amb el principi